

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/169/2020
Identifikačné číslo spisu:	5115209594
Dátum vydania rozhodnutia:	27.01.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:5115209594.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcov: 1/ X. Ú., bývajúceho v B. č. XXX, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária Hagara-Hagarová, s. r. o., so sídlom v Žiline, Daniela Dlabača 35, IČO: 36 806 498, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Ľubomír Hagara, 2/ L. Ú., bývajúceho v F. XX, 3/ R. Ú., bývajúcej vo X. E. XXX, 4/ E. Ú., bývajúceho v P. V., E. XXXX/XXX, 5/ F. Ú.M., bývajúcej v B.E. č. XX, 6/ W. Ú., bývajúcej v B. XX, 7/ M. Ú., bývajúcej v B. XX, 8/ U. Y., bývajúcej v P. V., E. XXXX/XXX, 9/ I. Ú., bývajúceho v Ž., M. XXXX/XX, proti žalovaným: 1/ M. I., bývajúcemu v B. č. XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Máriou Padalovou, so sídlom Žiline, M.R. Štefánika 1, 2/ U. Ú., bývajúcemu v Ž. - V., O.. F.. L. V. XX/XXX, 3/ P. Ú., bývajúcemu v Ž. - V., O.. F.. L. V. XX/XXX, v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13C/170/2015, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. októbra 2019 sp. zn. 6Co/285/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/až 9/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 27. októbra 2016 č. k. 13C/170/2015-44 určil, že do dedičstva po poručiťovi L. Ú., narodenom XX.XX.XXXX, zomrelom dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom B. č. XXX patrí spoluvlastnícky podiel vo výške 1 (jednej polovice) k nehnuteľnostiam, a to k pozemku parc. č. W. XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere XX m², zap. na LV č. XXX pre okres Ž., obec B.E., katastrálne územie B. a k pozemku parc. č. W. XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m², zap. na LV č. XXX pre okres Ž., obec B., katastrálne územie B., ktorým podľa geometrického plánu vyhotoveného Ing. U. Š. č. XXXXXXXX - XX/XXXX overeného Okresným úradom Žilina pod číslom XXX/XXXX zo dňa 25.02.2015 zodpovedajú pozemky parc. č. XXX/X - záhrada o výmere 53 m² a parc. č. XXX/X záhrada o výmere 167 m² v k.ú. B.E. a ďalej určil, že do dedičstva po poručiťke X. Ú., rod. N., narodenej XX.XX.XXXX, zomrelej dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom B. č. XXX patrí

spoluvlastnícky podiel vo výške 1 (jednej polovice) k nehnuteľnostiam, a to k pozemku parc. č. W. XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 53 m², zap. na LV č. XXX pre okres Ž., obec B., katastrálne územie B. a k pozemku parc. č. W. XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 170 m², zap. na LV č. XXX pre okres Ž., obec B., katastrálne územie B., ktorým podľa geometrického plánu vyhotoveného Ing. U. Š. č. XXXXXXXX - XX/XXXX overeného Okresným úradom Žilina pod číslom XXX/XXXX zo dňa 25.02.2015 zodpovedajú pozemky parc. č. XXX/X - záhrada o výmere 53 m² a parc. č. XXX/X záhrada o výmere 167 m² v k.ú. B. (výrok I.). Žalobcom proti žalovanému v rade 1/ priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.). a žalobcom proti žalovaným v rade 2/ a 3/ náhradu trov konania nepriznal (výrok III.). Z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že právni predchodcovia žalobcov a žalovaných 2/ a 3/ nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním (§ 134 Občianskeho zákonníka), keď ich nerušene užívali od roku 1979 až do svojej smrti po dobu viac ako desať rokov a nakoľko neboli predmetom dedičstva, žalobe v celom rozsahu vyhovel.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného 1/ rozsudkom z 30. októbra 2019 sp. zn. 6Co/285/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalobcom 1/ až 9/ priznal voči žalovanému 1/ náhradu trov konania v celom rozsahu a žalobcom 1/ až 9/ proti žalovaným 2/ a 3/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorého odôvodnenie je vecne správne a v jednotlivostiach naň poukazuje (§ 387 ods. 2 CSP). Pokiaľ žalovaný 1/ namieta porušenie práva na spravodlivý proces spočívajúce v nesprávnom postupe súdu pri doručovaní žaloby, predvolania na pojednávanie a vykonaní dokazovania, túto námietku považoval odvolací súd za nedôvodnú. Mal preukázané doručenie žaloby na základe tzv. fikcie doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. z 22.7.2015, aj doručenie predvolania na pojednávanie v zmysle § 111 ods. 3 CSP z 13.10.2016, účinného v čase doručovania. To, že vedomosť o prebiehajúcom spore žalovaný 1/ mal, vyplýva z úradného záznamu z 3.9.2015, podľa ktorého bol po doručení žaloby nahliadnuť do spisu a mal preto možnosť vyjadriť sa k žalobnej argumentácii a uplatniť prostriedky procesnej obrany. Pokiaľ žalovaný 1/ skutkové tvrdenia žalobcov nepoprel a tieto mal súd dostatočne z vykonaného dokazovania preukázané, správne súd prvej inštancie žalobe vyhovel. Pokiaľ žalovaný 1/ prostriedky procesnej obrany využil až v odvolacom konaní, „novoty“ odvolací súd nemohol akceptovať, nakoľko nebola splnená ani jedna z podmienok § 366 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP argumentujúc tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Konkrétne namietal, že odvolací súd bol povinný nariadiť pojednávanie, nakoľko vo veci bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. V tejto súvislosti uviedol, že si nevie vysvetliť, prečo z pošty neobdržal žalobu a ani predvolanie na pojednávanie. Ďalej namietal, že sa odvolací súd nedostatočne vysporiadal s dôvodmi odvolania, neboli vykonané dôkazy, rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené a nebola zachovaná rovnosť strán. Rozsiahlo poukazuje aj na vecnú argumentáciu súvisiacu s podanou žalobou.

4. Žalobca 1/ vo vyjadrení k dovolaniu ho žiadal zamietnuť a uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania, žalobcovia 2/ až 9/ sa nevyjadřili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúci sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

8. K nesprávnemu postupu súdu, v dôsledku ktorého sa znemožní strane sporu realizácia jej procesných práv dochádza aj vtedy, ak súd vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti strany konania, hoci procesné predpoklady pre to neboli dané a náprava nebola zjednaná ani v odvolacom konaní (s poukazom na predchádzajúcu právnu úpravu v § 237 ods. 1 písm. f) OSP, od ktorej nie je dôvod sa odkloniť a rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 272/2013, 5 Cdo 26/2010, 6 Cdo 243/2010, 2 MCdo 13/2008). K vade tejto povahy (§ 420 písm. f) CSP) však v danom prípade nedošlo.

9. Právo strany, aby jej vec bola prejednaná verejne a v jej prítomnosti, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno chápať tak, že by súd nemohol konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti strany, ale tak, že súd je povinný strane poskytnúť priestor na uplatnenie tohto práva.

10. Podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

10.1. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

10.2. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie).

10.3. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd.

10.4. V danom prípade sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý žalobe vyhovel na základe dostatočne vykonaného dokazovania, pričom tvrdenia žalobcov považoval za nesporné. Uviedol, že žalovaný 1/ napriek tomu, že mal žalobu riadne doručenú dňa 22.7.2015 (tzv. fikciou doručenia podľa § 47 ods. 2 O.s.p.), poznal jej obsah po nahliadnutí do spisu dňa 3.9.2015 a na predvolanie na pojednávanie doručené z 13.10.2016 (fikciou doručenia podľa § 111 ods. 3 CSP), sa k žalobnej argumentácii nevyjadril a neuplatnil prostriedky procesnej obrany. Odvolací súd nemohol prostriedky procesnej obrany uplatnené až v odvolacom konaní akceptovať, nakoľko nebola splnená ani jedna podmienka § 366 CSP (pozri bod 10, 11, 12, 13 a 14 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

10.5. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že ustanovenie § 45 ods. 2 O.s.p. (v súčasnosti ustanovenie § 111 ods. 1 CSP) priznáva doručenke status verejnej listiny, v dôsledku čoho sa údaje v nej obsiahnuté považujú za pravdivé, ak nebol preukázaný opak. Verejnou listinou je doručenka len vtedy, ak obsahuje všetky náležitosti vyžadované právnymi predpismi. V takomto prípade potom každý, kto namieta správnosť týchto údajov, znáša bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno, že tieto údaje sú nepravdivé. V danej veci žalovaný 1/ nenamietal nesprávnosť údajov obsiahnutých na doručenke zásielky, ktorej obsahom bolo doručenie žaloby z 22.7.2015 a predvolanie na pojednávanie na deň 13.10.2016 (napr. že by sa tento na adrese uvedenej na doručenke, v čase doručovania zásielok nezdržoval, pričom išlo o adresu jeho trvalého pobytu), a preto bolo potrebné vychádzať z toho, že tieto sú pravdivé.

10.6. Je preto namieste záver, že odvolací súd nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP), nakoľko

žalovaným 1/ neboli žiadne dôkazy počas prvostupňového konania navrhnuté, pričom bol so žalobou riadne oboznámený (viď úradný záznam z 3.9.2015) a prostriedky procesnej obrany v odvolacom konaní nemohol súd akceptovať pre nenaplnenie žiadnej z podmienok § 366 CSP. Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý plne zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. Žalovaný 1/ v dovolaní ďalej namieta, že mu súd znemožnil vykonať dôkazy. Z obsahu spisu vyplynulo, že strany sporu (vrátane žalovaného 1/) boli v priebehu prvostupňového konania opakovane poučené podľa § 120 ods. 4 O.s.p., obdobne § 154 CSP o tom, že skutočnosti a dôkazy musia predložiť alebo označiť (resp. uplatniť) prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany) najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. V sporovom konaní sa uplatňuje zásada koncentrácie konania, ktorá znamená, že sú koncentrované vo fáze konania pred súdom prvej inštancie, ktoré s odvolacím konaním predstavuje jeden celok. V materiálnom zmysle zákonná koncentrácia konania znamená, že vyhlásenie dokazovania za skončené pred súdom prvej inštancie predstavuje moment v dokazovaní, po ktorom už na účely ďalšieho čiže odvolacieho konania nebudú v zásade nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany prípustné. Zákonná koncentrácia konania je totožná s princípom neúplnej apelácie, ktorý platí pre odvolacie sporové konanie. Poučenie bolo žalovanému 1/ doručené zákonnou fikciou spolu so žalobou a s predvolaním na pojednávanie a bol s ním oboznámený aj v rámci nahliadnutia do spisu z 3.9.2015. Žalovaný 1/ žiaden dôkaz v rámci konania pred súdom prvej inštancie neoznačil. Dovolací súd dáva v tomto smere do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t.j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že žalovaný 1/ sa citovanou zásadou neriadil, preto neopodstatnene tvrdí, že odvolací súd mu znemožnil vykonať dôkazy uvedené až v odvolacom konaní, ktoré však odvolací súd nebol povinný pre nesplnenie podmienok § 366 CSP akceptovať. V rámci tejto kontroly dovolací preto nezistil, že konanie je postihnuté závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Preto k vadám zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP z namietaného dôvodu nedošlo.

12. Napokon žalovaný 1/ v dovolaní namieta, že rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené. V preskúmvanej veci z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa stotožnil so zisteným skutkovým stavom, ako aj právnym posúdením veci s tým, že sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie. Uvedený postup je v súlade s § 387 ods. 2 CSP, ktoré ustanovenie umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením súdu prvej inštancie a napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdí. Pod vecnou správnosťou je potrebné rozumieť správne zistenie skutkového stavu, správnu aplikáciu a interpretáciu príslušnej hmotnoprávnej normy na zistený skutkový stav a zároveň aj skutočnosť, že rozhodnutie bolo vydané v súlade s ustanoveniami procesného práva.

12.1. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Z jeho obsahu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami súdu pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením dôvodnosti uplatneného nároku. Stanovisko odvolacieho súdu k odvolacím námietkam nepredstavuje rozhodnutie založené na odlišných skutkových zisteniach, ani iné právne posúdenie veci, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako porušenie tzv. rovnosti strán v konaní, na ktoré poukázal žalovaný 1/.

12.2. Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti namietaného porušenia procesných práv žalovaného 1/

nezistil nedostatky v postupe súdov nižších inštancií, aby ich výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že žalovaný 1/ sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napr. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok. Ústavný súd v zmysle svojej judikatúry považuje za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (napr. sp. zn. IV. ÚS 150/03, sp. zn. I. ÚS 301/06). Prípustnosť dovolania preto z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

13. Pokiaľ žalovaný 1/ v podanom dovolaní v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP namietal nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Prípustnosť dovolania založená na základe § 420 písm. f/ CSP rieši konkrétnu procesnú vadu v konaní, nakoľko dovolacím dôvodom v tomto prípade môže byť len namietanie tejto konkrétnej procesnej vady (§ 431 ods. 1 CSP). Namietanie nesprávneho právneho posúdenia sporu je možné uviesť ako dôvod dovolania len pri dovolaniach prípustných v zmysle § 421 CSP (§ 432 ods. 1 CSP), ktorý dôvod žalovaný 1/ (kvalifikovane zastúpený advokátkou) v podanom dovolaní neuviedol.

14. Vzhľadom k tomu, že v dovolaní sa nedôvodne namieta existencia procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd dovolanie žalovaného 1/ odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

15. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.